A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2009. szeptember 3.*

A C-489/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Amtsgericht Lahr (Németország) a Bírósághoz 2007. november 5-én érkezett, 2007. október 26-i határozatával terjesztett elő az előtte

Pia Messner

és

a **Firma Stefan Krüger**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök (előadó), M. Ilešič, A. Tizzano, E. Levits és J.-J. Kasel bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: K. Sztranc-Sławiczek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. december 11-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a német kormány képviseletében M. Lumma és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében J. Rodríguez Cárcamo, meghatalmazotti minőségben,

– az osztrák kormány képviseletében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,

– a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és P. Contreiras, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében V. Kreuschitz, W. Wils és H. Krämer, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. február 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.) 6. cikkének értelmezésére irányul.

2 A kérelmet P. Messner, fogyasztó, és a Firma Stefan Krüger (a továbbiakban: Stefan Krüger), internetes csomagküldő kereskedelemmel foglalkozó vállalkozás közötti, egy távollévők között kötött szerződés felmondását követően 278 euró összeg visszatérítése tárgyában folyamatban lévő peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 A 97/7 irányelv tizennegyedik preambulumbekezdése előírja:

„mivel a fogyasztónak a szerződés megkötése előtt nincs lehetősége arra, hogy ténylegesen megtekintse a megvásárolni kívánt árut vagy megismerje a szolgáltatás jellemzőit; mivel a fogyasztó számára biztosítani kell a szerződéstől való elállás jogát, kivéve ha ez az irányelv másként rendelkezik; mivel azért, hogy ez a jog ne maradjon formális, amennyiben a fogyasztó gyakorolja elállási jogát, az ezzel kapcsolatban felmerülő esetleges költségeit az áruk visszaküldésének közvetlen költségeire kell korlátozni; mivel ez az elállási jog nem érinti a fogyasztónak a saját nemzeti joga szerinti jogosultságait, különösen ha a fogyasztó sérült árut, hibás szolgáltatást kap, illetve olyan árut vagy szolgáltatást, amely nem felel meg az ajánlatban szereplő leírásnak; mivel a tagállamoknak kell meghatározniuk az elállási jog gyakorlásából eredő egyéb feltételeket és szabályokat.”

4 Ezen irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdése ekképp rendelkezik:

„Elállási jog

(1) Bármely távértékesítési szerződés esetén a fogyasztó legalább hét munkanapnyi időtartammal rendelkezik arra, hogy büntetésektől mentesen és indokolás nélkül

elálljon a szerződéstől. A fogyasztótól az elállási jog gyakorlása esetén csak az áruk visszaküldésének közvetlen költségei követelhetők.

[…]

(2) Amennyiben a fogyasztó e cikknek megfelelően él elállási jogával, a szállító köteles a fogyasztó által kifizetett összegeket költségmentesen visszatéríteni a fogyasztó számára. A fogyasztótól az elállási jog gyakorlása miatt csak az áruk visszaküldésének közvetlen költségei követelhetők. Az ilyen visszatérítést a lehető legrövidebb időn belül, de legfeljebb 30 napon belül teljesíteni kell."

5 A fenti irányelv 14. cikke kimondja:

„Minimumzáradék

A tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak. […]"

A nemzeti szabályozás

6 A német polgári törvénykönyvnek (Bürgerliches Gesetzbuch, a továbbiakban: BGB) az „Elállási és visszaadási jog távollévők között kötött szerződések esetén” című 312d. §-a kimondja:

„(1) A fogyasztónak távollévők között kötött szerződés esetén elállási joga van a 355. § alapján. Áruszállítási szerződések esetén elállási jog helyett a 356. § értelmében vett visszaadási jog biztosítható a fogyasztó számára.

(2) Az elállás gyakorlására nyitva álló határidő a 355. § (2) bekezdésének első mondatától eltérően nem kezdődik meg, amíg a 312c. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettséget nem teljesítették; áruk szállítása esetén az áruk címzett általi átvételének napja előtt, hasonló áruk ismétlődő szállítása esetén az első szállítási részlet megérkezésének napja előtt, és szolgáltatások esetén a szerződés megkötésének napja előtt.”

7 A BGB-nek az „Elállási jog fogyasztói szerződések esetén” című 355. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben a fogyasztónak törvény biztosít elállási jogot e rendelkezés értelmében, a fogyasztót nem köti a szerződés megkötésére irányuló akaratnyilatkozata, amennyiben attól határidőn belül eláll. Az elállást nem kell indokolni, és írásban vagy a dolog visszaküldése útján két héten belül kell közölni az eladóval; a határidő betartásához elegendő az időben történő postára adás.

(2) A határidő abban az időpontban kezdődik, amikor írásban közlik a fogyasztóval az elállási jogával kapcsolatos, világosan megfogalmazott tájékoztatást, amely számára az alkalmazott távközlési eszköz követelményeinek megfelelően világossá teszi a jogait, amely tartalmazza annak nevét és címét is, akivel az elállást közölni kell, valamint utalást a határidő kezdetére és az (1) bekezdés második mondatában foglalt szabályozásra. Amennyiben a tájékoztatásra a szerződés megkötését követően kerül sor, a határidő – az (1) bekezdés második mondatától eltérően – egy hónap. Ha a szerződést írásban kell megkötni, akkor a határidő nem kezdődik meg azelőtt, hogy a fogyasztó rendelkezésére bocsátanák a szerződés egy példányát, a fogyasztó írásbeli rendelését vagy a szerződés vagy a rendelés egy másolatát. Amennyiben a határidő kezdete vitatott, a bizonyítási teher az eladót terheli.

(3) Az elállási jog legkésőbb a szerződés megkötésétől számított hat hónap múlva megszűnik. Áruk szállítása esetén a határidő nem kezdődik meg a címzett általi átvétel napja előtt. Az első mondattól eltérően az elállási jog nem szűnik meg, ha a fogyasztót nem tájékoztatták szabályszerűen elállási jogáról, továbbá távollévők között kötött pénzügyi szolgáltatási szerződések esetén akkor sem, ha az eladó a 312c. §-a (2) bekezdésének 1. pontja értelmében vett tájékoztatási kötelezettségeit nem teljesítette szabályszerűen.”

8 A BGB-nek „Az elállás és a visszaadás jogkövetkezményei” című 357. §-a előírja:

„(1) Az elállási és visszaadási jogra – eltérő rendelkezés hiányában – a törvényes felmondásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. A kifizetések visszatérítésének kötelezettségére vonatkozóan a 286. § (3) bekezdését e rendelkezéssel összhangban kell alkalmazni; az ott meghatározott határidő a fogyasztó elállási vagy visszaadási szándékára vonatkozó nyilatkozattal kezdődik. E tekintetben a fogyasztónak a visszaadási kötelezettségére vonatkozó határidő e nyilatkozat megtételétől kezdődik, az eladó visszatérítési kötelezettségére vonatkozó határidő pedig a nyilatkozat kézhezvételétől.

[…]

(3) A 346. § (2) bekezdése első mondatának 3. pontjától eltérően a fogyasztónak meg kell térítenie az áru rendeltetésszerű használatbavételével bekövetkezett állagromlásnak az ellenértékét, amennyiben őt legkésőbb a szerződés megkötésekor írásban figyelmeztették e jogkövetkezményre és ennek elkerülésének lehetőségeire. Nem kell ilyen ellenértéket megtéríteni, ha az állagromlás kizárólag az áru megvizsgálására vezethető vissza. A 346. § (3) bekezdése első mondatának 3. pontja nem alkalmazható, ha a fogyasztót szabályszerűen tájékoztatták az elállási jogáról, vagy arról másképpen tudomást szerzett.

(4) További igények nem állnak fenn.”

9 A BGB „A szerződéstől való elállás hatásai” című 346. §-ának (1)–(3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Ha valamely szerződő fél a szerződésben fenntartotta az elállás jogát, vagy az elállás joga jogszabály alapján illeti meg, a szerződéstől való elállás esetén vissza kell adni a dolgot, és ki kell szolgáltatni a ténylegesen igénybe vett hasznokat.

(2) A visszaszolgáltatás vagy a helyreállítás helyett az adós az ellenérték megtérítésére köteles, ha:

1. a visszaszolgáltatást vagy a helyreállítást a szerzés jellege kizárja;

2. a megszerzett dolog elhasználódott, elidegenítették, megterhelték, feldolgozták vagy átalakították,

3. a megszerzett dolog elromlott vagy eltűnt; nem vehető azonban figyelembe a rendeltetésszerű használatból eredő elhasználódás.

Amennyiben a szerződés ellenszolgáltatás nyújtását írja elő, az ellenérték összegének kiszámításakor azt kell alapul venni; amennyiben valamely kölcsönből származó előny ellenértékét kell megtéríteni, bizonyítható, hogy az előny értéke alacsonyabb volt.

(3) Kizárt az ellenérték megtérítésének kötelezettsége:

1. ha az elállásra okot adó hiba kizárólag a dolog feldolgozása vagy átalakítása során merült fel,

2. ha a hitelező felelős a dolog elromlásáért vagy eltűnéséért, illetve ha nála is bekövetkezett volna a kár,

3. ha jogszabályban meghatározott elállási jog esetén a dolog elromlása vagy eltűnése a jogosultnál következett be, jóllehet az utóbbi a saját ügyei intézésére jellemző gondossággal járt el.

A fennmaradó jogalap nélküli gazdagodást ki kell adni.”

Az alapügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10 2005. december 2-án P. Messner 278 euró vételárért használt notebookot vásárolt a Stefan Krügertől az interneten.

11 A Stefan Krüger ezen vásárlás időpontjában általános szerződési feltételeket helyezett el az interneten, amelyek többek között azt tartalmazták, hogy a vevő köteles megtéríteni a rendeltetésszerű használatbavétel következtében az áruban bekövetkezett állagromlás ellenértékét.

12 2006 augusztusában a fenti számítógép képernyője meghibásodott. P. Messner 2006. augusztus 4-én tájékoztatta a Stefan Krügert a képernyő hibájáról. Ez utóbbi megtagadta a hiba ingyenes kijavítását.

13 2006. november 7-én P. Messner kijelentette, hogy eláll az adásvételi szerződéstől, és a vételár visszafizetése ellenében felajánlotta a Stefan Krügernek a notebook egyidejű visszaszolgáltatását. Ezt a felmondást a BGB-ben előírt határidőn belül gyakorolta, mivel P. Messner nem kapta meg az ezen törvénykönyv rendelkezéseiben előírt tájékoztatást, ily módon az elállás gyakorlására nyitva álló határidő letelt.

14 P. Messner 278 eurót követelt a Stefan Krügertől az Amtsgericht Lahr előtt.

15 A Stefan Krüger vitatta ezt a bírósági követelést, azzal érvelve, hogy P. Messnernek mindenféleképpen meg kell fizetnie a notebook majdnem nyolc hónapig tartó teljes körű használatának ellenértékét. Egy ilyen típusú notebook átlagos piaci bérleti díja

három hónapra 118,80 eurót tenne ki, így a szóban forgó számítógépnek a P. Messner által történő használata időtartamára 316,80 euró összegű ellenértéket jelentene.

16 E körülmények között az Amtsgericht Lahr az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a […] 97/7[…] irányelv 6. cikkének (2) bekezdését az (1) bekezdés második mondatával összefüggésben, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint az eladó a fogyasztó határidőn belüli elállása esetén ellenérték megfizetését követelheti a szállított fogyasztási cikk használatáért?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

17 A kérdést előterjesztő bíróság kérdésével lényegében arra vár választ, hogy akként kell-e értelmezni a 97/7 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésében szereplő rendelkezéseket, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint az eladó ellenérték megfizetését követelheti a fogyasztótól a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikk használatáért abban az esetben, ha ez utóbbi határidőn belül gyakorolta az elállási jogát.

18 A 97/7 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második mondata és (2) bekezdése alapján a fogyasztótól az elállási jog gyakorlása esetén csak az áruk visszaküldésének közvetlen költségei követelhetők.

19 E tekintetben a 97/7 irányelv tizennegyedik preambulumbekezdéséből következik, hogy a fogyasztó közvetlenül az áruk visszaküldéséből eredő költségeken kívüli más költségekkel való terhelésére vonatkozó tilalom célja annak biztosítása, hogy az ebben az irányelvben foglalt elállási jog „ne maradjon formális". Így a fogyasztót visszatarthatná e jogának gyakorlásától, ha ahhoz negatív pénzügyi következmények kapcsolódnának.

20 Ugyanezen preambulumbekezdésből következik továbbá, hogy az elállási jog célja a fogyasztó védelme a távollévők közötti adásvétel különleges helyzetében, amikor „a szerződés megkötése előtt nincs lehetősége arra, hogy ténylegesen megtekintse a megvásárolni kívánt árut vagy megismerje a szolgáltatás jellemzőit." Az elállási jog tehát a távollévők között kötött szerződésből eredő, a fogyasztóra nézve hátrányos helyzetet egyenlíti ki, megfelelő gondolkodási időszakot biztosítva számára, mialatt lehetősége van a megvásárolt fogyasztási cikk megvizsgálására és kipróbálására.

21 E célkitűzések fényében kell értelmezni a 97/7 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésében foglalt tilalmat.

22 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a fenti célkitűzésekkel összeegyeztethetetlen az, ha a megvásárolt fogyasztási cikk használatáért általános módon ellenértéket írnak elő.

23 Amint ugyanis a főtanácsnok indítványának 74. pontjában kiemelte, abban az esetben, ha a fogyasztónak ilyen ellenértéket kellene fizetnie kizárólag azért, mert lehetősége volt a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikk használatára az alatt az időszak alatt, amíg az a birtokában volt, kizárólag a fenti ellenérték ellenében gyakorolhatná elállási jogát. Az ilyen következmény egyértelműen ellentmondana a 97/7 irányelv 6. cikke (1) bekezdése második mondata és (2) bekezdése szövegének, és különösen megfosztaná a fogyasztót attól a lehetőségtől, hogy teljesen szabadon és bármiféle nyomás nélkül élhessen azzal a gondolkodási időszakkal, amelyet ez az irányelv biztosít számára.

24 Ezen felül az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét veszélyeztetné, ha a fogyasztó számára előírnák, hogy ellenértéket fizessen kizárólag azon körülmény miatt, hogy megvizsgálta és kipróbálta a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikket. Mivel az elállási jog célja éppen ennek a lehetőségnek a fogyasztó számára történő biztosítása, az a tény, hogy élt ezzel, nem járhat azzal a következménnyel, hogy a fogyasztó kizárólag ellenérték megfizetése ellenében gyakorolhatja ezt a jogot.

25 Ugyan mégha a 97/7 irányelv a fogyasztónak a távollévők között kötött szerződés különleges helyzetében való védelmére irányul, nem célja olyan jogokat biztosítani, amelyek túllépnek azon, amely szükséges ahhoz, hogy lehetővé tegye a fogyasztó számára az elállási jogának a megfelelő gyakorlását.

26 Következésképpen a 97/7 irányelv céljával, és különösen a 6. cikk (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésben foglalt tilalommal elvileg nem ellentétes, hogy valamely tagállam szabályozása a fogyasztót méltányos ellenértékre kötelezze abban az esetben, ha az a polgári jog olyan elveivel össze nem egyeztethető módon használta a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikket, mint a jóhiszeműség és a jogalap nélküli gazdagodás.

27 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 97/7 irányelv tizennegyedik preambulumbekezdésének utolsó mondatából következik, hogy a tagállamoknak kell meghatározniuk az elállási jog gyakorlásából eredő egyéb feltételeket és szabályokat. Ezt a hatáskört azonban az irányelv céljának tiszteletben tartása mellett kell gyakorolni, és különösen nem lehet megsérteni az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét. Ez az eset állna fenn például, ha az előző pontban említett ellenérték aránytalan lenne a szóban forgó fogyasztási cikk vételárához képest, vagy még inkább akkor, ha a nemzeti szabályozás a fogyasztóra telepítené a bizonyítási terhet a tekintetben, hogy az elállási idő alatt nem használta e fogyasztási cikket azon a mértéken túl, amely szükséges ahhoz, hogy lehetővé tegye számára az elállási jogának a megfelelő gyakorlását.

28 A nemzeti bíróságnak ezen elvek fényében kell megoldania az előtte ténylegesen folyamatban lévő ügyet, megfelelően számításba véve annak minden sajátosságát, így különösen a szóban forgó fogyasztási cikk jellegét, valamint annak az időtartamnak a hosszát, amelynek elteltével a fogyasztó – az eladó tájékoztatási kötelezettségének be nem tartása miatt – gyakorolta az elállási jogát.

29 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 97/7 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésében szereplő rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely általános módon előírja az eladó számára azt a lehetőséget, hogy ellenérték megfizetését követelje a fogyasztótól a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikk használatáért abban az esetben, ha ez utóbbi határidőn belül gyakorolta az elállási jogát. Ugyanezen rendelkezésekkel azonban nem ellentétes az, hogy a fogyasztási cikk használatáért ellenérték megfizetését követeljék a fogyasztótól abban az esetben, ha az a polgári jog olyan elveivel össze nem egyeztethető módon használta a fogyasztási cikket, mint a jóhiszeműség és a jogalap nélküli gazdagodás, azzal a feltétellel, hogy ez nem veszélyeztetheti az irányelv célját, és különösen az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét, amit a nemzeti bíróságnak kell értékelnie.

A költségekről

30 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20 i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésében szereplő rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely általános módon előírja az eladó számára azt a lehetőséget, hogy ellenérték megfizetését követelje a fogyasztótól a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikk használatáért abban az esetben, ha ez utóbbi határidőn belül gyakorolta az elállási jogát.

Ugyanezen rendelkezésekkel azonban nem ellentétes az, hogy ezen fogyasztási cikk használatáért ellenérték megfizetését követeljék a fogyasztótól abban az esetben, ha az a polgári jog olyan elveivel össze nem egyeztethető módon használta a fenti fogyasztási cikket, mint a jóhiszeműség és a jogalap nélküli gazdagodás, azzal a feltétellel, hogy ez nem veszélyeztetheti az irányelv célját, és különösen az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét, amit pedig a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie.

Aláírások